

D E S C R I P T I O

rum patiens, & aliorum annuum, quos in se recipit, lustratis urbibus oppidisque, quæ vulgo *Sar-burg, Feneſtrange, Sar-Werden, Sar-Alben, Gue-mund, Sarpruck, Walderſing*, & aliis, tandem sub mœnia Auguſtæ Trevirorum Moſellam convenit, non longe à *Konterbruck*. Meminit ejus Auſonius in Moſella. Nomen hodie retinet, *Sar* acolis dictus. Eſt & ibidem *Voloja* fluvius margariferus, qui ad vicum *Charmeni* Moſellam ingreditur. *Mortana* ad pagum cognominem Murthæ miſcetur. Iungit quoque eidem ſe ad Medioma-tricum urbem *Sella*, initium quaſi capiens ex Linderolacu, qui ſale dives & piſcatura. Duplex denique *Nida* (orientalior enim Germanicus, occidentalior Gallicus dicitur) facta ad pagum Northemium concurſu. duobus infra Boſſonis-Villam (Abbatia nomen eſt) milliariſus in Sa-ravum exoneratur.

Voloja.

Mortana.

Veteres po-puli.

Habitarunt olim Lotharingiam, ut dicere cœpi, *Mediomatrices* & *Leuci*. Illorum Metropolis *Divodurum*, hodie *Metz* appellatur. *Civitas Medio-matricum*, hoc eſt, *Metis*, Notitiæ Provinciarum ſub Belgica I dicitur. *L' Eveſché de Metz, le Pais Meſſin*. Leucorum metropolim facit Ptolemæus τὸ πῶν L'Eveſché de Toul.

Metropolis Nancejum.

Metropolis hodiernæ Lotharingiæ eſt *Nan-cejum*, vulgo *Nancy*. Oppidum non amplum, ſed ſitu pulcro commoſoque, loco plano, forma quadrata, magnifico Lotharingicorum Ducum palatio nobile. Adjacet illi ædes D. Georgii, in qua monimentum viſebatur Caroli Audacis, Burgundiæ Ducis, ab Helvetiis & Lotharingiis Nonis Ianuarii 1477 acie cæſi: cujus reliquias, Caroli V Imperatoris, ipſius pronepotis, juſſu, anno 1550, menſe Octobris inde Lutzenburgū ſolemniter tranſtulit Boiſotus, Ordinis aurei velleris Præco. Brugas hinc mox, Mariæ Hungariæ regi-næ mandato transportatas. Sunt in eadem D. Georgii æde aliquot Lotharingicorum Ducum tumuli, qui inſcriptionibus carent, ut & in aliis templis. Nam certum ſepulturæ locum non habent. Poſteriorum Ducum pars po-rior ad D. Franciſci ædem, (quæ ad alterum pa-latii latus eſt) ſita eſt. Spectare ibi datur ſuper-bum Renati, qui victoria potitus eſt contra Ca-rolum Burgundiæ Ducem, monimentum. Con-diti ibidem jacent Dux *Antonius*, ejusque filius Franciſcus, Carolique Ducis uxor *Claudia Va-leſia*, Henrici I I Galliarum Regis filia. Nanceji mœnia lambit *Murtha*, qui tribus inde milliari-bus paulo ſupra arcem Candei Moſellam intrat. Armamentarium habet Nancejum, machinis bellicis omnis generis inſtructiſſimum. Haud procul Nancejo locus viſitur, ubi obtruncatus Carolus Burgundus Audax, ad rivulum quen-dam, quem cum cæſis jam copiis fugiens para-ret tranſilire effuſo equo, miſere fuit ab infe-quentibus conſoſſus. Hiſtoria hæc eſt: Anno 1474 ortum eſt bellum inter Carolum Audacem Burgundiæ Ducem & Helvetios, partim

Hiſtoria mortis Ca-rolis Audacis ad Nan-cejum cæſi.

quod hi in Petri ab Hagenbach mortem conſenſiſſent: partim quod iſdem Sigismundus Im-perator uſus eſſet in recuperandis Alſatiæ, & Suggojæ provinciis, quas Carolus tenere nite-batur. Quum igitur ſuſcepta expeditione in Helvetios iter faceret per Lotharingiam, Nan-cejum oppugnavit, cepitque: inde per ſupe-riorem Burgundiam in Sabaudiam venit, oc-cupavit ibi prope Granſen duas arces, Germa-noſque omnes præſidiarios (erant enim quin-genti) ex arboribus ſuſpendi juſſit. Helvetii re-petentes ſuas res, commiſſo prælio Burgundos vincunt, Carolumque caſtris pellunt: præda fuit trigieſies centum millium coronatorum. Carolus reſtaurato exercitu inſtituit Muſſam obſidere, oppidum ditionis Bernatium. Hel-vetii adjuncto ſibi Renato Lotharingiæ duce, cui Nancejum ereptum fuerat à Burgundo, Carolum vincunt, fugantque. Occubuerunt eo prælio ex Caroli exercitu ſeptendecim homi-num millia. Tertiò igitur belli aleam tentatu-rus, Nancejum, quod interea Renatus Lo-tharingiæ Dux expugnaverat, media hyeme obſedit. Sed Renatus, civibus ſuis opem latu-rus cum Helvetiis, Gallis, Germaniſque, impe-tus in Carolum facta, Burgundos pellit. fugien-tes partim occiſi, partim capti, partim aquis ab-ſumpti ſunt. Nox prælium diremit. Ipſe Carolus, cum fuga ſalutem quæreretur, lapſus equo, tribus vulneribus eſt cæſus, non ſine gravi ſuſpicionem proditiſſis ab Italo quodam Comite Campo-bachio inſtitutæ, qui dexterum cornu ſibi com-miſſum deferens, defecit ad Renatum cum qua-dringentis Italis, ſequæ Germanis junxit: quod facinus adeo Germanis diſplicuit, ut negaverint ſibi ullum cum proditoribus militiæ juſ eſſe poſſe. Cadaver Caroli nivibus tectum deſideratum aliquandiu fuit. Sparſi etiam rumores varii, aliis eum captum abductumque ad Galliarum Regem contendentiſus: aliis fuga elapſum, & in aliquo Germaniæ monaſterio latitantem. Inventus et-jam Spiræ quidam Bruxellensis, qui vultu & re-liquo corporis ſilo quia Carolum referret, Ca-rolus eſſe vulgo dicebatur, quantumvis ipſe re-clamaret: nec ante ſinis fuit, quam ſolutis ni-vibus, Caroli cadaver, morte, vulneribus, frigo-re immutatum, difficulterque agnitum, Nan-cejum delatum eſt.

Nancejum dignitate ſequitur *Fanum S. Nicolai*, vulgo *S. Nicolas*, duobus inde diſtans verſus ori-entem milliariſus ad Murtham fluvium, loco plano & fertili. Templum non magnæ eſt anti-quitatis, ſed vaſtæ molis, editæque ſtructuræ. Columnæ, quæ totum ſaſtigium ſuſtinent, tantæ ſunt cum gracilitatis, tum altitudinis, ut tanto oneri ferendo vix ſufficere judicentur. Turres habet duas, in quarum una Caroli Lotharingici Cardinalis, qui idem Metenſis erat Episcopopus, cuique hæc parebat Eccleſia ſub Prioratus, ut loquuntur, titulo, in ſummo culmine ſymbolū: obe-

Fanum S. Nicolai.